

ERASMUS-EDU-2021-PEX-COVE**Broj projekta: 101056023****Projekt AgriNext**

Prijedlog fleksibilizacije sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja

Hrvatska

Partneri

BC Naklo - Naklo
Biotechnical Centre

OnP - On Projects
Advising, SL

COAG Jaén -
Coordinadora de
Organizaciones Agrarias

IES Galileo - Consejería
de educación - Junta de
Andalucía

CPI - Centre for Vocational
Education

ARCTUR - Computer
Engineering, d.o.o.

SLOGA - Agricultural and
Forestry Cooperative
Society sloa Kranj, z.o.o.

TUS - Technological
University of the Shannon:
Midlands Midwest

VUKA - University College
near Karlovac

SKINK - Skink, d.o.o.

Sažetak

Poljoprivredni sektor sve je podložniji različitim promjenama koje se očituju između ostaloga kroz sve veći nedostatak radne snage koja može svojim znanjima i vještinama zadovoljiti potrebe tako promjenjivog tržišta rada. Projekt Agrinext ima za cilj pridonijeti razvoju fleksibilnijeg i prilagodljivijeg sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanje koji bi mogao odgovoriti na konstantne promjene u svijetu rada. Predložene su promjene u deset elemenata obrazovanja čija bi realizacija dovela do sustava koji bolje zadovoljava i potrebe polaznika i gospodarstva. To su: fleksibilnost i veća autonomija u kreiranju obrazovnih programa, fleksibilnost u procesu upisa, omogućavanje horizontalnog i vertikalnog prolaza, pružanje niza mogućnosti za provedbu programa, podjela programa na module, omogućavajući izbor, prilagodbu i prenosivost, integriranje i razvoj ključnih kompetencija, individualiziran pristup planiranju i izvođenju obrazovanja, uključivanje socijalnih partnera i odgovaranje na potrebe tržišta rada; sprječavanje ranog napuštanja školovanja, priznavanje prethodnog učenja, prijenos bodova i kvalifikacijski okvir. Kako bi se promjene u ovim elementima ostvarile potreba je kontinuirana suradnja i razmjena informacija između svih dionika u obrazovnom ekosustavu što je još jedan od ciljeva projekta Agrinext.

Skraćenice

C-VET Trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje

I-VET Početno strukovno obrazovanje i osposobljavanje (VET)

HAPIH - Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu

NPK Nacionalna strukovna kvalifikacija

VET Strukovno obrazovanje i osposobljavanje (VET)

WBL Učenje temeljno na radu

Sadržaj

1. Uvod.....	6
1.1. Prijedlog za fleksibilizaciju strukovnog obrazovanja I osposobljavanja u Republici Hrvatskoj.....	7
2. Fleksibilizacija strukovnog obrazovanja i osposobljavanja	8
2.1. Fleksibilnost u izradi kurikuluma i autonomiji škole.....	10
2.2. Fleksibilnost prilikom upisa u obrazovni program.....	10
2.3. Fleksibilnost u provedbi i realizaciji programa.....	11
2.4. Pristup usmjeren na učenika, individualizirana podrška i planovi.....	12
2.5. Razdvajanje programa na jedinice ili module kako bi se omogućilo kretanje kroz sustav. 12	
2.6. Integracija i razvoj kompetencija.....	13
2.7. Validacija prethodnog znanja, priznavanje, prijenos bodova i kvalifikacijski okvir ...	13
2.8. Uključivanje socijalnih partnera i odgovor na potrebe tržišta rada.....	14
2.9. Omogućavanje vodoravne i okomite fleksibilnost.....	15
2.10. Prevencija ranog napuštanja školovanja	15
3. Zaključak.....	16

1. Uvod

" U svijetu budućnosti nepismeni će biti oni koji ne nauče učiti."

Alvin Toffler

AgriNext ili Inkubator poljoprivredne i ruralne izvrsnosti i platforma za razmjenu kompetencija je CoVE Erasmus+ projekt. Cilj projekta je stvoriti fleksibilno okruženje za učenje koje odgovara potražnji za vještinama na tržištu rada u području multifunkcionalne poljoprivrede.

Poljoprivredni sektor suočava se s nizom promjena koje zahtijevaju prilagodbu. Uspješna prilagodba zahtijeva međusektorsku suradnju između svih ključnih dionika.

Projekt AgriNext omogućit će međunarodnu razmjenu znanja i kompetencija za postizanje ruralne izvrsnosti kroz inovativne pedagoške pristupe, cjeloživotno učenje, kontinuirano stručno usavršavanje učitelja/trenera/mentora i aktivnosti poslovnog inkubatora. Razmjena dobre prakse na međunarodnoj razini omogućit će pojedincima stjecanje inovativnih ideja za osobni i profesionalni razvoj.

Ciljevi projekta Agrinext su:

- Razvoj modela profesionalnog usmjeravanja koji se brzo prilagođava promjenjivim potrebama tržišta rada;
- Integriranje sustavnih promjena na nacionalnoj razini kako bi se školski sustav učinio fleksibilnijim i osjetljivijim na potrebe tržišta rada;
- Osaživanje nastavnika da brzo odgovore na potražnju tržišta rada;
- Uspostavljanje sustava suradnje za kontinuiranu razmjenu informacija između poslodavaca, nastavnika, trenera;
- Stvaranje fizičkih i virtualnih okruženja za interakciju, demonstraciju, razvoj i individualizaciju;
- Promicanje ruralnog razvoja i vitalnosti, predstavljanje potencijala multifunkcionalne poljoprivrede;
- Povećanje digitalnih kompetencija učenika i nastavnika.

Međunarodni projekt AgriNext ima za cilj uspostaviti sustav kontinuirane razmjene podataka između poslodavaca, nastavnika, mentora, učenika i drugih dionika stvaranjem mrežne platforme koja omogućuje interaktivnu suradnju te osnivanjem poslovnih inkubatora u svakoj državi koja je partner na projektu kako bi se stvorilo okruženje za podršku razvoju inovacija i projekata u poljoprivredi.

1.1. Prijedlog za fleksibilizaciju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Republici Hrvatskoj

Prijedlogom fleksibilizacije strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Hrvatskoj želimo svima uključenima u obrazovni sustav, posebice donositeljima političkih odluka, zakonodavcima i njihovim nositeljima, predstaviti različite razine, područja i mogućnosti za brz odgovor školskog sustava na promjene u potražnji za znanjima, vještinama i kompetencijama na tržištu rada.

Dokument Prijedlog fleksibilizacije strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Hrvatskoj sažetak je uvodno navedenih dokumenata i zaključaka iznesenih na okruglom stolu pod nazivom „Fleksibilnosti obrazovanja u području poljoprivrede s posebnim naglaskom na multifunkcionalnu poljoprivredu“ Prijedlog donosi deset područja u kojima se na različite načine i uz uključivanje različitih nositelja obrazovni sustav može brzo i kontinuirano prilagođavati potrebama za znanjima, vještinama i kompetencijama na tržištu rada, s fokusom na multifunkcionalnu poljoprivredu.

2. Fleksibilizacija strukovnog obrazovanja i osposobljavanja

Put do prilagodljivog i održivog obrazovnog ekosustava

Prilagodljivi sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u području multifunkcionalne poljoprivrede put su do prilagodljivog i održivog obrazovnog ekosustava. Mogu se transformirati u smislu promicanja različitih obrazovnih puteva koji slijede interese polaznika (učenika, studenata, formalnih i neformalnih odraslih učenika, osoba s invaliditetom) i biti održivi u smislu poticanja cjeloživotnog učenja za sve one koji pridonose kreiranju sustava strukovnog obrazovanja.

Fleksibilan obrazovni sustav omogućuje pojedincima da se kreću između različitih obrazovnih programa, zapošljavanja ili samozapošljavanja u području multifunkcionalne poljoprivrede. To znači da polaznici mogu prilagoditi svoj obrazovni put vlastitim interesima i sposobnostima, kako tijekom školovanja, tako i kasnije tijekom rada.

Model je razvijen na temelju rezultata analize uvjeta i primjera fleksigurnosti (razina zakonodavstva i provedbe) u četiri zemlje partnera projekta i sastoji se od 10 elemenata koji su međusobno povezani i komplementarni:

1. fleksibilnost i veća autonomija u kreiranju obrazovnih programa
2. fleksibilnost u procesu upisa;
3. omogućavanje horizontalnog i vertikalnog prolaza;
4. pružanje niza mogućnosti za provedbu programa;
5. podjela programa na module, omogućavajući izbor, prilagodbu i prenosivost;
6. integriranje i razvoj ključnih kompetencija;
7. individualiziran pristup planiranju i izvođenju obrazovanja;
8. uključivanje socijalnih partnera i odgovaranje na potrebe tržišta rada;
9. sprječavanje ranog napuštanja školovanja;
10. Priznavanje prethodnog učenja, prijenos bodova i kvalifikacijski okvir.

Model fleksibilnosti prikazan je kao suncokret, sa središnjim dijelom cvata koji se sastoji od velikog broja pojedinačnih cvjetova koji se međusobno spajaju. Metafora povezanosti također se može primijeniti na stvaranje ekosustava u kojem stručnjaci, škole, učitelji, učenici, društveni partneri i drugi smanjuju prepreke i povećavaju prilike za propusni sustav obrazovanja i osposobljavanja. Samo zajedno možemo stvoriti fleksibilan sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koji će odgovoriti na trenutne izazove u poljoprivredi i srodnim industrijama. Ovo je put prema prilagodljivom i održivom obrazovanju i osposobljavanju koje omogućuje cjeloživotno učenje i razvoj kompetencija svih uključenih.

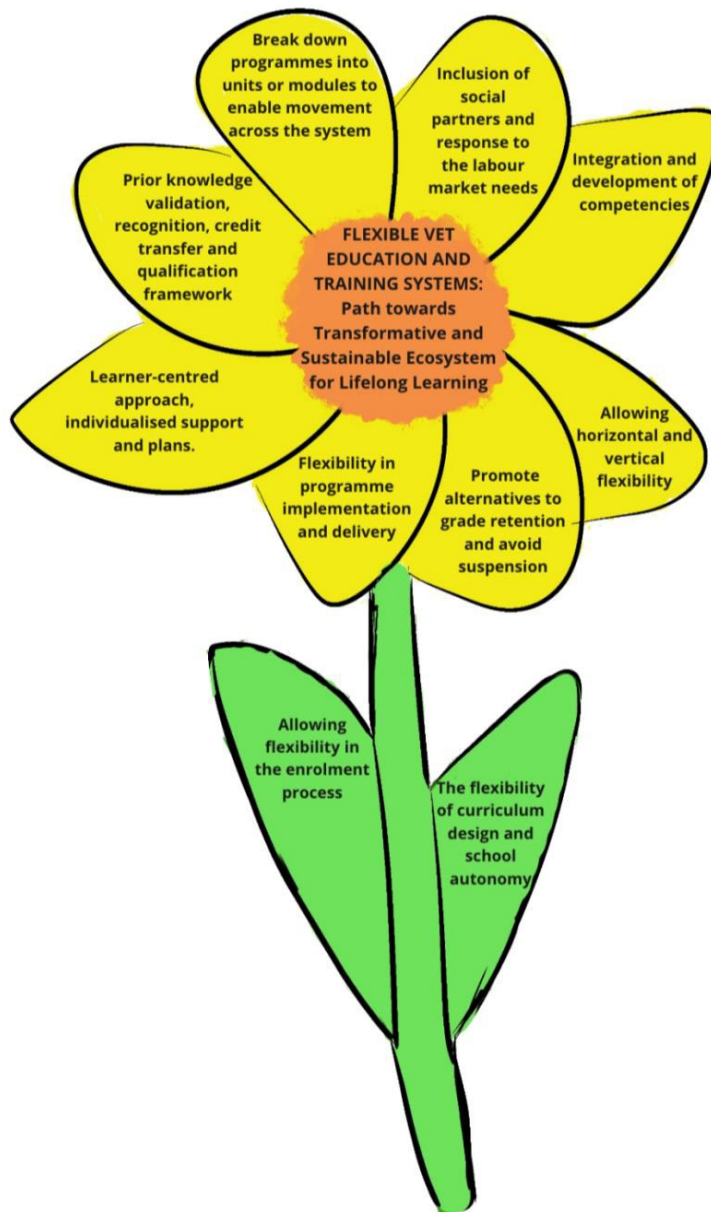

Figure 1: Modelflexibilisation of VET - Sunflower.

2.1. Fleksibilnost u izradi kurikulumuma i autonomiji škole.

Fleksibilnost u oblikovanju obrazovnih programa i kataloga vještina/kurikuluma u području multifunkcionalne poljoprivrede te autonomija doprinose ostvarenju osjetljivosti na potrebe različitih dionika i prilagodljivost na mnogim razinama obrazovnog procesa. Politika oblikovanja kurikulumuma provodi se u dijalogu sa školama, ministarstvom nadležnim za obrazovanje, ministarstvom nadležnim za poljoprivredu, Agencijom za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, ministarstvom nadležnim za rad, poslodavcima, strukovnim udrugama i drugim društvenim partnerima te uz obavezne module omogućuje razvoj izbornih modula i modula otvorenog kurikulumuma. Otvoreni kurikulum omogućuje školama da brzo odgovore na potrebe poslodavaca i potrebe učenika, koji mogu birati između niza sadržaja definiranih na nacionalnoj ili školskoj razini. Na taj način mogu stvoriti vlastitu kombinaciju kompetencija kako bi zadovoljili potrebe tržišta rada ili potrebe vlastite poljoprivredne djelatnosti.

Mapiranje vještina/kurikuluma također se odnosi na praktično učenje temeljeno na radu (WBL), koje se dijelom odvija u školi, a dijelom u stvarnom radnom okruženju. U dogovoru s polaznikom, mentorom u poljoprivrednom gospodarstvu i organizatorom praktične nastave udio praktične nastave uz rad može se povećati. Važno je uzeti u obzir stvarne potrebe i mogućnosti poslodavaca te znanja i vještine pripravnika, a ne nekritički slijediti političke trendove i teorijske dokumente.

Na provedbenoj razini škole: učitelji/mentori/profesori imaju visok stupanj autonomije u integraciji suvremenih stručnih sadržaja i pedagoških oblika i metoda.

Prijedlozi fleksibilizacije:

Poticanje kontinuirane suradnje škola i poslodavaca na praćenju relevantnosti svakog kurikulumuma i generiranju programa obrazovanja odraslih za stjecanje kompetencija koje zahtijevaju nove tehnologije zadaća je svih sudionika u budućnosti.

Modularni pristup izradi kurikulumuma omogućit će veću fleksibilnost i stjecanje vještina prema potrebama lokalnog tržišta rada. Omogućuje koherentna i poticajna iskustva učenja koja se mogu prilagoditi različitim kontekstima, potrebama i preferencijama učenika.

2.2. Fleksibilnost prilikom upisa u obrazovni program

Rigidni zahtjevi za upis i rokovi za prijavu mogu smanjiti interes za strukovno obrazovanje. Fleksibilnost u postupku upisa u obrazovni program, stoga je još jedan važan element koji gradi čvrste temelje za fleksibilan sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

Kako bi se omogućio fleksibilan upis, potrebno je osposobiti nastavno osoblje za korištenje individualiziranih metoda rada, od izrade individualnog plana rada za svakog polaznika, preko njihove provedbe i praćenja. Tako učenici ne moraju čekati cijelu školsku godinu za upis u željene programe ili prijeći s jednog programa na drugi ili s jedne razine na drugu pod određenim dogovorenim uvjetima.

Time je omogućeno učenicima, posebice onima koji se iz različitih razloga nisu upisali na vrijeme ili su se kasnije predomislili zbog prezauzetosti, da započnu školovanje u bilo kojem trenutku školske godine.

Prijedlozi fleksibilizacije:

Upisi u srednje škole u Republici Hrvatskoj provode se putem Nacionalnog informacijskog sustava za online prijave i upise u srednje škole. Za upis u programe podsektora poljoprivrede vrednuju se

zajednički i dodatni elementi, ali ne postoji upisni prag. Zdravstvenu sposobnost za obavljanje poslova i radnih zadataka u izabranom zvanju kandidat dokazuje liječničkim uvjerenjem. Svi zainteresirani kandidati koji ispunjavaju tražene uvjete u pravilu upisuju željeni program. Programi obrazovanja odraslih također imaju propisane kriterije upisa, realno postavljene u odnosu na očekivane kompetencije stečene programom.

Podaci pokazuju smanjeni interes učenika osnovnih škola za obrazovanje u poljoprivrednom sektoru. Postoje određeni pomaci u interesu za studije na visokim učilištima. Ministarstvo znanosti i obrazovanja u suradnji s nadležnim agencijama i strukovnim školama radi na podizanju svijesti učenika osnovnih i srednjih škola te poslodavaca o važnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u području poljoprivrede.

2.3. Fleksibilnost u provedbi i realizaciji programa.

Sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja omogućuje izvođenje programa u različitim okruženjima: u školi i na radnom mjestu poslodavca, kao praktična obuka uz rad ili u dualnom načinu obrazovanja s različitim odgovornostima poslodavca. Neophodno je da škole, kada provode program u vlastitom okruženju, ne sužavaju zakonske mogućnosti koje su im dostupne, već ih maksimalno iskoriste i povežu se s lokalnim, nacionalnim i međunarodnim okruženjem.

Obrazovanje u području multifunkcionalne poljoprivrede odvija se u okviru službenog školskog kalendara, koji određuje početak i završetak nastave, školske praznike i ostale slobodne dane, ali koji se ne podudara s vegetacijskim razdobljem, njegovom i obradom biljaka i životinja.

Katalogima vještina ili kurikuluma definirani su ishodi učenja koji se žele postići tijekom obrazovanja, a menadžment, učitelji, treneri i ostali uključeni u obrazovanje mogu birati različite pedagoške pristupe, nastavne metode i sadržaje, prilagođavajući ih potrebama učenika i poslodavaca.

Učenje uz pomoć suvremene tehnologije omogućuje različite metode kao što su učenje na daljinu i mješovito učenje s različitim modelima provedbe, korištenje simulacija, umjetne inteligencije, što omogućuje učenicima prilagodbu vremena, prostora i tempa učenja.

Poduzetnički centri imaju posebno opremljene učionice i druge prikladne prostore koji polaznicima omogućuju aktivno uključivanje u praktičnu nastavu, sudjelovanje u poslovnim inkubatorima i raznim projektima (npr. Erasmus+).

Prijedlozi fleksibilizacije:

Provedba i realizacija programa spada u domenu organizacije škole, a planirane aktivnosti moraju osigurati postizanje unaprijed definiranih ishoda i postupaka za njihovo vrednovanje. Neophodno je kontinuirano praćenje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa kroz samovrednovanje i vanjsko vrednovanje.

S obzirom na suvremene tehnologije i pristupe u poljoprivredno-prehrambenoj proizvodnji, obrazovni programi nisu primjereni trenutnim poslovima u sektoru poljoprivrede i prehrane. U navedenim programima nedovoljno su zastupljena područja primjene: digitalne i informacijsko-komunikacijske tehnologije, komunikacijske vještine, ekološka načela i načela održivosti poljoprivrednog i prehrambenog sektora.

2.4. Pristup usmjeren na učenika, individualizirana podrška i planovi

Učenici najviše uče kada su motivirani i imaju aktivan pristup učenju, kritičkom razmišljanju, istraživanju i praktičnoj obuci u što realističnijem radnom okruženju. To zahtijeva fleksibilnost u percepciji učenja i definiranju uloga nastavnika/trenera i polaznika/učenika. Pristup usmjeren na učenika zahtijeva promjenu uloge nastavnika. Učitelji stvaraju poticajno okruženje za učenje i imaju više ulogu mentora, motivatora, savjetnika. Ova uloga zahtijeva od nastavnika dodatne didaktičke vještine kako bi se omogućio individualizirani pristup kako bi polaznici/učenici u potpunosti stekli znanja i razvili svoje vještine, sposobnosti, potencijale i osobne kvalitete. U tu svrhu mogu koristiti učionice na otvorenom koje omogućuju rješavanje problema u stvarnom svijetu, integraciju teorije i prakse te podršku vršnjaka u sigurnom i poticajnom okruženju za učenje.

Programi formalnog obrazovanja u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju nude različite mogućnosti za djelomičnu individualizaciju, kao što su izborni moduli u otvorenom kurikulumu ili niz neformalnih tečajeva, izbor poslodavca u praktičnom osposobljavanju i niz obveznih izbornih predmeta.

Individualizacija je također prisutna u organizaciji dodatne stručne podrške za učenike s posebnim potrebama, podrške učitelja, vršnjačke podrške, volonterske podrške i drugo.

Prijedlozi fleksibilizacije:

Ključ uspjeha u provedbi nastavnih planova i programa i kvaliteti obrazovnih ishoda je povećanje udjela učenja temeljenog na radu i podrške studentima. Podržava se širok spektar aktivnosti, uključujući: praćenje programa rada i stručnog usavršavanja nastavnika, praćenje kvalitete nastavnog procesa, sudjelovanje učenika na državnim i međunarodnim natjecanjima, mobilnost učenika i nastavnika u inozemstvu radi usvajanja najbolje prakse.

Imperativ u provedbi nastave je postizanje visoke razine diferencijacije, primjena aktivnih metoda poučavanja, usmjerenost na učenika i kontinuirana podrška.

2.5. Razdvajanje programa na jedinice ili module kako bi se omogućilo kretanje kroz sustav.

Programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja su modularni, omogućujući polaznicima bolju vezu između teorije i prakse te veći izbor i slobodnije prijelaze između programa. Ova modularizacija programa omogućuje strukovnom obrazovanju i osposobljavanju da se brže prilagodi promjenama na tržištu rada u području multifunkcionalne poljoprivrede pružajući relevantne vještine za zapošljavanje. Modularne strukture mogu biti organizirane kao obvezni, izborni, specijalistički ili temeljni moduli.

Modularne strukture u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju temelje se na kreditnom sustavu bodovanja koji se temelji na ishodima učenja i omogućuje napredovanje te priznavanje i vrednovanje neformalnog učenja.

Prijedlozi fleksibilizacije:

Strukovna komponenta strukovnih kurikulumata koja se trenutno evaluira organizirana je kroz obvezne i izborne strukovne module koji uključuju ishode učenja iz Hrvatskog kvalifikacijskog okvira. Njihova implementacija osigurava uspoređivanje mogućnosti za horizontalnu i vertikalnu mobilnost.

2.6. Integracija i razvoj kompetencija

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje (VET) pruža učenicima strukovne i ključne kompetencije koje kombiniraju znanja, vještine i stavove različitih sektora u području multifunkcionalne poljoprivrede. To povećava njihovu zapošljivost, podupire njihov osobni razvoj i emocionalnu inteligenciju te promiče interdisciplinarnost, kritičko razmišljanje i aktivno građanstvo.

U razvoju i pristupanju kompetencijama moramo uzeti u obzir sljedeće:

- Kompetencije su individualne i kolektivne (suradničko učenje i stručnost).
- Kompetencije se stječu kroz formalno, neformalno i informalno obrazovanje (učenje kroz iskustvo). Mnogi sudionici ulaze u poljoprivredni sektor s vrijednim iskustvom i pozadinskim znanjem koje se mora uzeti u obzir.
- Kompetencija znači poznavanje i vladanje svojim poslom. Socijalna interakcija također postaje izraženija (timsko učenje).
- Kompetencije se odnose na fleksibilnost, toleranciju na neizvjesnost, odgovornost i pozitivan stav prema promjenama.
- Kompetencije zahtijevaju kontinuiranu evaluaciju, procjenu i razvoj. Evaluacija je i samoprocjena i vanjska procjena.
- Kompetencije ovise o kontekstu, pa je procjena kompetencija povezana s prevladavajućim vrijednostima i radnom okolinom.

Prijedlozi fleksibilizacije:

Neophodno je kontinuirano praćenje tehnološkog napretka i promjena u procesima rada, kao i kreiranje novih jedinica ishoda učenja koje će osigurati stjecanje traženih kompetencija. Ti ishodi, u procesu revizije strukovnih kurikuluma, mogu postati njihov dio ili poslužiti kao temelj za razvoj novih programa obrazovanja odraslih u okviru koncepta cjeloživotnog učenja.

Regionalni centri kompetencije u poljoprivredi imaju značajnu ulogu. Implementiraju inovativne modele učenja i usko surađuju s gospodarskim subjektima i poslodavcima. Usredotočeni su na specifične podsektore, uključujući poljoprivredu, s naglaskom na učenje temeljeno na radu, inovacije, primjenu novih digitalnih tehnologija i sveobuhvatan pristup ekonomskoj i ekološkoj održivosti.

2.7. Validacija prethodnog znanja, priznavanje, prijenos bodova i kvalifikacijski okvir

Istinska fleksibilnost mora omogućiti učenicima prijenos i nadogradnju svih vrsta prethodnih ishoda učenja stečenih u formalnom, neformalnom ili informalnom okruženju, bilo da su učili u školi, na radnom mjestu ili u slobodno vrijeme. Priznavanje prethodnog učenja znači vrednovanje ishoda učenja, bilo iz formalnog obrazovanja ili iz neformalnog ili informalnog učenja, koji su stečeni prije podnošenja zahtjeva za vrednovanje. Za obrazovanje u multifunkcijskoj poljoprivredi tipično je da ga upisuju polaznici koji su, čak i u mladosti, već stekli mnoge strukovne i ključne kompetencije, kao i ukorijenjena uvjerenja koja treba testirati i uzeti u obzir kako bi bili uspješni u obrazovanju.

Jedinstveni sustav priznavanja prethodnog učenja (s mogućnošću prijenosa u formalno obrazovanje) i razvoj alata za samovrednovanje mogli bi igrati važnu ulogu u fleksibilnijem i individualiziranom obrazovanju. Za polaznike je "ovaj širi pogled" na ono što se smatra relevantnim znanjem vrlo važan i motivirajući.

Nacionalni kvalifikacijski okviri (NQF) igraju važnu ulogu u tome klasificirajući kvalifikacije prema nizu razina na temelju ishoda učenja. Razine NQF-a odražavaju ono što bi posjednik svjedodžbe ili diplome trebao znati, razumjeti i biti sposoban učiniti. Povezivanjem NQF-a s EQF-om, učenici i poslodavci mogu usporediti razine kvalifikacija koje se dodjeljuju u svojoj i u drugim zemljama.

Prijedlog fleksibilizacije:

U Republici Hrvatskoj programi obrazovanja odraslih razvijaju se na temelju jedinica ishoda učenja upisanih u Hrvatski kvalifikacijski okvir. Primjenom novih strukovnih kurikuluma, također temeljenih na Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, osigurava se usporedivost i osnova za priznavanje stečenih kompetencija. Uspostavljen je zakonski okvir za postupke vrednovanja informalnog i neformalnog učenja u Hrvatskoj, a Metodologija za razvoj programa procjene prethodnog učenja za stjecanje mikrokvalifikacija, djelomičnih kvalifikacija i potpunih kvalifikacija je u završnoj fazi. Početak provedbe očekuje se uskoro.

Priznavanje prethodnog učenja (PPU) usko je povezano s izazovima i prilikama na razini politika. Oni se odnose na područja kao što su zapošljavanje kvalificiranih radnika, obrazovanje, jednakost i imigracija. Promicanjem samospoznaje pojedinca, priznavanje može potaknuti pojedince koji prethodno nisu sudjelovali u formalnom obrazovnom sustavu da to učine. Također pojedincima pruža dokaze da ispunjavaju standarde upisa u strukovno ili visoko obrazovanje. Planirani pristup priznavanju neformalnog učenja na radnom mjestu može dovesti do toga da zaposlenici sudjeluju u obuci na radnom mjestu ili da poboljšaju sposobnosti i kompetencije te stječu kvalifikaciju.

2.8. Uključivanje socijalnih partnera i odgovor na potrebe tržišta rada

Uključivanje socijalnih partnera u sustave strukovnog obrazovanja i osposobljavanja pomaže u prilagodbi na potrebe tržišta rada i rješavanju potreba poslodavaca za znanjem, vještinama i kompetencijama. Suradnja sa socijalnim partnerima planirana je strateški i dugoročno. Socijalni partneri igraju važnu ulogu u politici i donošenju odluka sudjelujući u osmišljavanju specifičnih programa, razvoju strukovnih standarda, osmišljavanju kurikuluma, naukovanju, učenju temeljenom na radu, ocjenjivanju itd.

Njihovo aktivno sudjelovanje u sustavu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja može:

- Pridonijeti posredovanju između posla i obrazovanja.
- Identificirati nove profesionalne standarde i zahtjeve za kvalifikacijama u tvrtkama.
- Osigurati da strukovne i profesionalne kvalifikacije budu priznate unutar države i, sve više, izvan njezinih granica.
- Pomoći u osmišljavanju novih obrazovnih programa i promicanju procesa učenja u školama, dualnim sustavima itd.
- Pridonijeti razvoju kvalitetno osposobljenih budućih zaposlenika i omogućiti razvoj nekih kompetencija koje se ne mogu steći u poljoprivrednim školama kroz mentorstvo učenika na praktičnoj nastavi kroz rad ili mentorstvom na projektima.

Prijedlozi fleksibilizacije:

Socijalni dijalog ima važnu ulogu u odgovoru na potrebe tržišta rada. Prilikom osmišljavanja strukovnih standarda, različiti dionici ključni su čimbenici u artikuliranju potreba tržišta rada. U budućnosti je potrebno intenzivirati aktivnosti na ovom području.

2.9. Omogućavanje vodoravne i okomite fleksibilnost

Ne bi trebalo biti ograničenja u određivanju napredovanja kroz sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (I-VET) i trajnog obrazovanja (C-VET). Prijelaz između različitih obrazovnih sektora (formalnog, neformalnog, informalnog) i institucija treba sustavno omogućiti i olakšati. Kroz cjeloživotno učenje razvijamo profesionalne i ključne kompetencije koje nam omogućuju napredovanje u vlastitim poljoprivrednim sektorima, da ostanemo konkurentni, da kreativno rješavamo profesionalne i privatne probleme te da budemo socijalno uključeni. Sudionici osposobljavanja trebali bi se moći po vlastitom nahođenju kretati između različitih razina: kraćeg i dužeg srednjeg strukovnog, srednjeg tehničkog, višeg i višeg obrazovanja te programa obrazovanja odraslih. Nacionalni sustav strukovnih kvalifikacija omogućuje priznavanje neformalno i informalno stečenih znanja za cijeli niz nacionalnih strukovnih kvalifikacija iz područja multifunkcionalne poljoprivrede.

Prijedlog fleksibilizacije:

Hrvatski kvalifikacijski okvir je instrument koji osigurava usporedivost kao temelj za horizontalnu i vertikalnu mobilnost. U svim kvalifikacijama moguće je mijenjati vrstu obrazovanja i prohodnost između sektora i strukovnog kurikulumu unutar sustava strukovnog obrazovanja. U sustavu cjeloživotnog učenja polaznici, osim stjecanja početne kvalifikacije, mogu sudjelovati u programima osposobljavanja i usavršavanja te prekvalifikacije u skladu s potrebama svijeta rada te osobnim interesima i mogućnostima.

Programom razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te prateći potrebne aktivnosti u skladu s akcijskim planom, planira se izrada sektorskih kurikulumu i po potrebi kurikulumu za stjecanje stručnih kvalifikacija, jačanje modela učenja temeljenog na radu, unapređenje sustava osiguravanja kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, kao i sustav stalnog stručnog usavršavanja nastavnika te povećati atraktivnost strukovnog obrazovanja i povećati mobilnost i zapošljivost učenika u strukovnom obrazovanju.

2.10. Prevencija ranog napuštanja školovanja

Mogućnosti za sprječavanje ranog napuštanja školovanja uključuju individualnu podršku u učenju, učenje u malim grupama, podučavanje ili savjetovanje, kooperativno učenje, vršnjačku podršku, povećanu praktičnu obuku kod poslodavca, uključenost roditelja, pozitivan odnos učitelja i učenika, sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima, podršku razredne zajednice, itd.

Ponavljanje godine treba koristiti samo u iznimnim okolnostima zbog dokazanih negativnih učinaka na učenje. Ako se zbog specifičnih okolnosti to dogodi, predlažemo praćenje napretka i pružanje aktivnosti koje potiču razvoj društvenih vještina ponavljača kako bi se osiguralo da ponavljanje ima pozitivan učinak na učenike.

Prijedlog fleksibilizacije:

Hrvatska ima jednu od najnižih stopa napuštanja srednje i osnovne škole. Smanjenju stope odustajanja pridonijet će promicanje učenja temeljenog na radu, uvođenje veće fleksibilnosti u upisnom procesu i individualizirani pristup svakom učeniku.

3. Zaključak

Brz razvoj tehnologija poput digitalizacije i umjetne inteligencije, klimatske promjene, održivi razvoj i njegovi ciljevi unutar pojedinih poljoprivrednih sektora, razvoj samih poljoprivrednih tehnologija, uključivo i pravedno društvo, stabilna opskrba hranom, suvremeni su zahtjevi koje moramo neprestano ispunjavati, pratiti i prilagoditi se. Istodobno, podaci pokazuju smanjeni interes za obrazovanje u poljoprivrednom sektoru uz nešto veći interes za obrazovanje na visokoškolskim ustanovama. S obzirom na suvremene tehnologije i pristupe u poljoprivredno-prehrambenoj proizvodnji, obrazovni programi nisu primjereni trenutnim poslovima u sektoru poljoprivrede i prehrane. Područja primjene digitalne i informacijsko-komunikacijske tehnologije, komunikacijskih vještina, ekoloških i načela održivosti poljoprivredno-prehrambenog sektora nisu dovoljno zastupljena u navedenim programima. Kroz provedbu obrazovnih programa najzastupljenije su nastavne strategije i metode gdje je učenik pretežno pasivni sudionik nastavnog procesa pa se u budućnosti treba usmjeriti na aktivne metode učenja.

Kako bi išao ukorak s ovim promjenama koje se odražavaju i na tržištu rada, potrebno je da sustav strukovnog i stručnog obrazovanja stalno odgovara i prilagođava se novim tehnologijama, novim načinima marketinga i komuniciranja s potrošačima i dr. kao i za sve uključene u ovaj sustav. Prije svega, učitelji, treneri, uprava škola i drugo obrazovno osoblje, poslodavci treneri i pripravnici. Svi ostali dionici, poput donositelja političkih odluka, lokalne sredine i na kraju, ali ne manje važno, roditelja, trebali bi biti podrška i pomoć.

Okrugli stol „Fleksibilnost obrazovanja u području poljoprivrede s posebnim naglaskom na multifunkcionalnu poljoprivredu“ istaknuo je neke opće preporuke koje prate trendove modernog društva: digitalne i zelene vještine trebaju biti više zastupljene u kurikulumu obrazovanja u poljoprivredi te škole trebaju imati veću autonomiju za transformaciju iz strukovnog kurikuluma u institucionalni kurikulum. Modularni pristup obrazovanju pridonijet će fleksibilnosti procesa i fleksibilnijem sustavu upisa kako bi se lakše kretao kroz obrazovni sustav. Također je potrebno povećati udio učenja temeljenog na radu, kao i usvojiti individualizirani pristup svakom učeniku. Sve to učinit će obrazovni sustav fleksibilnijim i pridonijeti usklađivanju obrazovnog sustava s potrebama tržišta rada. Opća preporuka okruglog stola je da treba raditi na kontinuiranoj suradnji svih sudionika u cilju poboljšanja kvalitete strukovnih kurikuluma i obrazovnog procesa.